Λειτουργικά Συστήματα - 1η εργασία

30/11/2019

Περιεχόμενα

1	Το πρόβλημα	1
2	Γενικά	2
3	Μεταγλώττιση και Εκτέλεση	2
4	Modules4.1 Semaphores4.2 Shared Memory	
5	Coordinator 5.1 Αρχικοποιήσεις 5.2 Διεργασίες	4 4 4 5
6	Ενδεικτικές εκτελέσεις 6.1 Ποσοστό Readers/Writers	8 9

1 Το πρόβλημα

Η εργασία αποτελεί μια προσομοίωση του προβλήματος Readers-Writers. Το πρόβλημα συνίσταται στη δημιουργία διεργασιών που διαβάζουν ή γράφουν δεδομένα σε ένα σύνολο καταχωρήσεων. Οι καταχωρήσεις αυτές βρίσκονται σε μια κοινή διαμοιραζόμενη μνήμη. Σε κάθε καταχώρηση μπορεί να υπάρχει απεριόριστος

αριθμός από διεργασίες-Readers, με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει διεργασία-Writer που να επενεργεί στην καταχώρηση. Αντίστροφα, μόνο μια διεργασία-Writer μπορεί να χρησιμοποιεί την καταχώρηση, εφόσον δεν δρουν διεργασίες-Readers εκείνη τη στιγμή. Σκοπός είναι η ομαλή ανάγνωση/εγγραφή των καταχωρήσεων από τις διεργασίες, χωρίς απώλεια ή ανεπιθύμητη αλλοίωση δεδομένων.

2 Γενικά

Έχουν υλοποιηθεί όλα τα ζητούμενα της εργασίας. Ο πηγαίος κώδικας είναι γραμμένος στη γλώσσα C. Το παραδοτέο αρχείο .tar αποτελείται από τα ακόλουθα αρχεία:

- Makefile
- coordinator.c
- semaphores.c / semaphores.h
- shared_mem.c / shared_mem.h

Όλα τα αρχεία περιλαμβάνουν αρκετά σχόλια, ώστε να είναι σαφής η λειτουργία του εκάστοτε κομματιού κώδικα.

3 Μεταγλώττιση και Εκτέλεση

Αρχεία:

• Makefile

Μεταγλώττιση

Στο terminal του Unix δώστε την εντολή

1 \$ make

Εκτέλεση

Παρέχονται 2 επιλογές εκτέλεσης:

- 1. Δώστε την εντολή:

αντικαθιστώντας τα ορίσματα στα εισαγωγικά με τις τιμές που επιθυμείτε. Για το readers/writers ποσοστό, δώστε το ακέραιο μέρος (πχ. για 70% ratio, δώστε την τιμή 70).

- 2. Για εκτέλεση με τα προκαθορισμένα ορίσματα, τις τιμές των οποίων μπορείτε να δείτε στο Makefile, δώστε την εντολή
- 1 \$ make run

4 Modules

4.1 Semaphores

Αρχεία:

- semaphores.c
- semaphores.h

Έχει υλοποιηθεί ένα module με συναρτήσεις χειρισμού σημαφόρων της System V IPC. Ουσιαστικά, παρέχεται μια πιο εύχρηστη διεπαφή προς τον χρήστη για τη δημιουργία, χρήση και καταστροφή των σημαφόρων, συνοδευόμενη από ενσωματωμένο έλεγχο και αντιμετώπιση σφαλμάτων. Έτσι, ο χρήστης απαλλάσσεται από τα πολλά και δύσχρηστα ορίσματα των συναρτήσεων της IPC, καθώς και από τον συνεχή έλεγχο τιμών επιστροφής που υποδεικνύουν σφάλματα.

4.2 Shared Memory

Αρχεία:

- shared_mem.c
- shared_mem.h

Έχει υλοποιηθεί ένα module με συναρτήσεις χειρισμού διαμοιραζόμενης μνήμης, βασισμένο στην System V IPC. Παρέχεται μια πιο εύχρηστη διεπαφή για τη δημιουργία, σύνδεση, αποσύνδεση και διαγραφή τμημάτων διαμοιραζόμενης μνήμης. Περιλαμβάνεται ενσωματωμένος έλεγχος και αντιμετώπιση σφαλμάτων των συναρτήσεων της IPC.

5 Coordinator

Αρχεία:

• coordinator.c

Είναι το πρόγραμμα που χρησιμοποιείται για να προσομοιώσει το πρόβλημα. Η εκτέλεσή του χωρίζεται σε 4 στάδια:

- 1. Αρχικοποιήσεις
- 2. Εκκίνηση και λειτουργία διεργασιών
- 3. Εξαγωγή αποτελεσμάτων
- 4. Τερματισμός

5.1 Αρχικοποιήσεις

Εδώ γίνεται η επεξεργασία των ορισμάτων της γραμμής εντολών. Ακόμη, δημιουργούνται δυο σετ σημαφόρων:

- Ένα σετ μετρητών σημαφόρων, για τις διεργασίες-Readers. Έχουν επιλεχθεί counting semaphores, διότι δεν υπάρχει περιορισμός στο πλήθος των διεργασιών που διαβάζουν την καταχώρηση.
- Ένα σετ δυαδικών σημαφόρων, για τις διεργασίες-Writers. Έχουν επιλεχθεί binary semaphores, διότι μπορεί να πραγματοποιείται το πολύ 1 εγγραφή κάθε χρονική στιγμή.

Κάθε σετ αποτελείται από τόσους σημαφόρους όσες και οι καταχωρήσεις στην διαμοιραζόμενη μνήμη, επομένως σε κάθε καταχώρηση αντιστοιχεί ένα ζευγάρι σημαφόρων (1 για readers, 1 για writers). Όλοι οι σημαφόροι αρχικοποιούνται με την τιμή 1.

Επίσης, δημιουργείται και συνδέεται με το πρόγραμμα η διαμοιραζόμενη μνήμη, στην οποία δεσμεύεται χώρος για ακριβώς τόσες καταχωρήσεις όσες δόθηκαν στη γραμμή εντολών.

Τέλος, αρχικοποιούνται οι καταχωρήσεις. Οι καταχωρήσεις ουσιαστικά περιλαμβάνουν 3 μετρητές, όπου φυλάσσονται:

- το πλήθος των αναγνώσεων της καταχώρησης
- το πλήθος των εγγραφών της καταχώρησης
- το πλήθος των διεργασιών που διαβάζουν την καταχώρηση ταυτόχρονα κάθε χρονική στιγμή

5.2 Διεργασίες

5.2.1 Γέννηση

Η γονική διεργασία καλεί τόσες φορές την συνάρτηση fork(), όσες υποδεικνύει το όρισμα που δόθηκε στη γραμμή εντολών. Οι διεργασίες-παιδιά που δημιουργούνται, είναι αυτές που τελικά θα διαβάσουν ή θα γράψουν τις καταχωρήσεις της διαμοιραζόμενης μνήμης.

5.2.2 Αρχικοποίηση

Αρχικοποιείται η γεννήτρια τυχαίων αριθμών με τη χρήση της συνάρτησης srand(). Αυτό γίνεται σε κάθε διεργασία-παιδί, διότι αν δεν υπήρχε αυτή η κλήση, τα αποτελέσματα της συνάρτησης rand() θα ήταν ίδια για κάθε διεργασία, εφόσον όλα τα παιδία αναλαμβάνουν την εκτέλεση του κώδικα ακριβώς από το σημείο που γεννήθηκαν κι έπειτα.

Ακόμη, αρχικοποιούνται μετρητές που κρατάνε το πλήθος των αιτημάτων ανάγνωσης και εγγραφής της διεργασίας, καθώς και ο μετρητής του συνολικού χρόνου που χρειάστηκε να περιμένει η διεργασία μέχρι να λάβει τον πόρο/καταχώρηση που είχε αιτηθεί.

5.2.3 Λειτουργία

Στη συνέχεια, κάθε διεργασία-παιδί επαναλαμβάνει, τόσες φορές όσες υποδεικνύει το όρισμα που δόθηκε στη γραμμή εντολών, την ακόλουθη διαδικασία.

- 1. Επιλέγει τυχαία σε ποιά καταχώρηση θα επενεργήσει
- 2. Επιλέγει τυχαία τη λειτουργία που θα πραγματοποιήσει, δηλαδή ανάγνωση ή εγγραφή, λαμβάνοντας υπ' όψιν το όρισμα readers/writers ratio που δόθηκε στη γραμμή εντολών.
- 3. Εάν έχει επιλεχθεί η λειτουργία ανάγνωσης τότε:
 - (i) Αυξάνεται ο μετρητής των αιτημάτων ανάγνωσης της διεργασίας.
 - (ii) Αποθηκεύεται η τωρινή χρονική στιγμή. Θεωρούμε ότι τότε στέλνεται το αίτημα της διεργασίας για απόκτηση του πόρου.
 - (iii) Ελέγχεται ο σημαφόρος της καταχώρησης και εαν δεν έχει μηδενική τιμή, τότε παραχωρείται ο πόρος στη διεργασία. Διαφορετικά, η διεργασία γίνεται block και περιμένει να τελειώσει αυτή που γράφει την καταχώρηση εκείνη τη χρονική στιγμή.
 - (iv) Αποθηχεύεται η τωρινή χρονιχή στιγμή. Θεωρούμε ότι τότε εγχρίνεται το αίτημα της διεργασίας για την απόχτηση του πόρου, οπότε και δεσμεύεται.
 - (v) Αυξάνεται ο μετρητής του χρόνου αναμονής για την απόκτηση του πόρου.
 - (vi) Εάν είναι η μοναδική διεργασία που πραγματοποιεί ανάγνωση, τότε ανεβάζει τον σημαφόρο εγγραφής, για να αποκλείσει την ταυτόχρονη εγγραφή της καταχώρησης.
 - (vii) Αυξάνει τον σημαφόρο των εγγραφών, για να δηλώσει την ύπαρξη διεργασίας-αναγνώστη και αυξάνει τον μετρητή ταυτόχρονων αναγνωστών της καταχώρησης.
 - (viii) Χρησιμοποιώντας τη συνάρτηση usleep() δημιουργεί μια καθυστέρηση κάποιον microseconds, τα οποία προκύπτουν με τη χρήση εκθετικής κατανομής. Η καθυστέρηση αυτή, χρησιμοποιείται για να αναπαραστήσει τον χρόνο για τον οποίον η διεργασία δεσμεύει τον πόρο/καταχώρηση. Στο διάστημα αυτό, η διεργασία αναστέλλεται προσωρινά.
 - (ix) Εαν η διεργασία είναι η μοναδική που πραγματοποιεί ανάγνωση εκείνη τη στιγμή, αυξάνει τον σημαφόρο εγγραφής, δίνοντας τη δυνατότητα σε διεργασίες-εγγραφείς να διεκδικήσουν τον πόρο. Για να πραγματοποιήσει αυτόν τον έλεγχο, κατεβάζει τον σημαφόρο ανάγνωσης για να εμποδίσει άλλους αναγνώστες από τη διεκδίκηση, και τον ανεβάζει ξανά, μετά τον έλεγχο.
- 4. Εάν έχει επιλεχθεί η λειτουργία εγγραφής τότε:
 - (i) Αυξάνεται ο μετρητής των αιτημάτων εγγραφής της διεργασίας.

- (ii) Αποθηκεύεται η τωρινή χρονική στιγμή. Θεωρούμε ότι τότε στέλνεται το αίτημα της διεργασίας για απόκτηση του πόρου.
- (iii) Ελέγχεται ο σημαφόρος εγγραφής και εαν δεν έχει μηδενική τιμή, τότε μηδενίζεται και παραχωρείται ο πόρος στη διεργασία. Διαφορετικά, η διεργασία γίνεται block και περιμένει να τελειώσουν αυτές που χρησιμοποιούν την καταχώρηση εκείνη τη χρονική στιγμή.
- (iv) Αποθηκεύεται η τωρινή χρονική στιγμή. Θεωρούμε ότι τότε εγκρίνεται το αίτημα της διεργασίας για την απόκτηση του πόρου, οπότε και δεσμεύεται.
- (v) Αυξάνεται ο μετρητής του χρόνου αναμονής για την απόκτηση του πόρου.
- (vi) Χρησιμοποιώντας τη συνάρτηση usleep() δημιουργεί μια καθυστέρηση για έναν τυχαίο αριθμό microseconds, ο οποίος προκύπτει με τη χρήση εκθετικής κατανομής. Η καθυστέρηση αυτή, χρησιμοποιείται για να αναπαραστήσει τον χρόνο για τον οποίο η διεργασία δεσμεύει τον πόρο/καταχώρηση.
- (vii) Ανεβάζει τον σημαφόρο εγγραφής, δίνοντας τη δυνατότητα σε άλλες διεργασίες-εγγραφείς να διεκδικήσουν τον πόρο.
- 5. Εκτυπώνονται μερικά στατιστικά για τη διεργασία: το ID της, οι συνολικές αναγνώσεις και εγγραφές που πραγματοποίησε και ο μέσος χρόνος αναμονής για την απόκτηση πόρων.
- 6. Η διεργασία τερματίζει.

5.3 Εξαγωγή αποτελεσμάτων

Προσπελαύνονται όλες οι καταχωρήσεις και εκτυπώνονται τα συνολικά πλήθη των αναγνώσεων και των εγγραφών που πραγματοποιήθαν σε αυτές.

5.4 Τερματισμός

Η διαμοιραζόμενη μνήμη αποσυνδέεται από το πρόγραμμα και στη συνέχεια διαγράφεται/αποδεσμεύεται. Ελευθερώνονται οι σημαφόροι που χρησιμοποιήθηκαν. Το πρόγραμμα τερματίζει.

6 Ενδεικτικές εκτελέσεις

Παρατίθονται μεριχές ενδειχτιχές εχτελέσεις του προγράμματος. Σε χάθε εχτέλεση μελετάμε πως η μεταβολή των παραγόντων που δίνονται από τη γραμμή εντολών, επηρεάζει το μέσο χρόνο αναμονής μιας διεργασίας μέχρι να αποχτήσει τον πόρο που έχει αιτηθεί.

6.1 Ποσοστό Readers/Writers

Σε αυτήν την ενδεικτική εκτέλεση, καταδεικνύουμε τη σημασία του ποσοστού των Readers ανά Writer. Πραγματοποιούμε 2 εκτελέσεις, διατηρώντας σταθερό αριθμό διεργασιών, επαναλήψεων και καταχωρήσεων.

Περιμένουμε ότι για μεγάλο ratio, δηλαδή πολλοί readers, λίγοι writers, θα έχουμε μικρότερους χρόνους αναμονής, σε σχέση με το μικρό ratio. Αυτό είναι αναμενόμενο, διότι οι readers έχουν τη δυνανότητα να προσπελαύνουν την καταχώρηση ταυτόχρονα, οπότε δεν εμποδίζουν ο ένας τον άλλο. Αντίθετα οι writers απαιτούν την αποκλειστικότητα του πόρου, οπότε πρέπει να περιμένουν να τελειώσουν όλες οι άλλες διεργασίες, είτε readers είτε writers, πρωτού μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τον πόρο. Πράγματι, τα αποτελέσματα που θα δείτε στην εικόνα 6.1, επιβεβαιώνουν τους ισχυρισμούς μας.

```
/os_proj1>./coordinator 300 10 200 90
Total Entries: 300
Peers: 10
Loops: 200
Reader/Writer ratio: 90%
>Child process stats:
                                                 16 , Average time:
23 , Average time:
14 , Average time:
16 , Average time:
18 , Average time:
19 , Average time:
                                                                                      1268 nsec
       7449,
                             186,
                                                                                      1281 nsec
                                                                                      1462 nsec
       7444.
                                                                                      1365 nsec
                                                                                      2551 nsec
>Caller process: shared memory stats
Total Reads : 1812
Total Writes: 188
                                                os_proj1>./coordinator 300 10 200 10/
Total Entries: 300
Peers: 10
Loops: 200
Reader/Writer ratio: 10%
                                                 176, Average time:
174, Average time:
180, Average time:
181, Average time:
175, Average time:
179, Average time:
174, Average time:
                                                                                     6502 nsec
                                                                                      4414 nsec
                                                                                      4625 nsec
                                                                                      2320 nsec
                                                                                      3751 nsec
                                                  179, Average time:
184, Average time:
176, Average time:
                                                                                      7166 nsec
>Caller process: shared memory stats
```

Εικόνα 1: Η επίδραση του ποσοστού readers ανά writer στο μέσο χρόνο αναμονής

6.2 Αριθμός καταχωρήσεων/πόρων

Σε αυτήν την ενδεικτική εκτέλεση, καταδεικνύουμε τη σημασία του αριθμού των καταχωρήσεων, πάνω στις οποίες δρουν οι διεργασίες. Πραγματοποιούμε 2 εκτελέσεις, διατηρώντας σταθερό τον αριθμό διεργασιών, επαναλήψεων και το ποσοστό readers/writers.

Περιμένουμε ότι για μικρό αριθμό καταχωρήσεων, θα έχουμε μεγαλύτερους χρόνους αναμονής, σε σχέση με έναν μεγάλο αριθμό καταχωρήσεων. Αυτό είναι λογικό, αν σκεφτούμε ότι ο αριθμός των writers και στις 2 εκτελέσεις είναι περίπου ο ίδιος. Επομένως, όταν έχουμε λιγότερους πόρους, πολλοί περισσότεροι readers και writers απαιτούν τον ίδιο πόρο, δημιουργώντας μια μεγάλη "ουρά αναμονής" για την δέσμευση του πόρου. Η ίδια "ουρά αναμονής" είναι μικρότερη όταν υπάρχουν πολλοί πόροι, οπότε και υπάρχει πιο ευρεία διασπορά των διεργασιών σε πόρους. Πράγματι, η πειραματική εκτέλεση στην εικόνα 6.2 επιβεβαιώνει τον συλλογισμό μας.

```
os_proj1>./coordinator 100 10 200 75
Total Entries: 100
Peers: 10
Loops: 200
Reader/Writer ratio: 75%
>Child process stats:
     7010,
                                                         6195 nsec
                                                         2683 nsec
                                                         4051 nsec
     7014.
                   144,
                                                         6444 nsec
     7015.
                                                         6239 nsec
>Caller process: shared memory stats
Total
                                os_proj1>./coordinator 1000 10 200 75/
Total Entries: 1000
Loops: 200
Reader/Writer ratio: 75%
>Child process stats:
                   152,
     7024.
                   146,
                                                          808 nsec
                                                          785 nsec
     7021,
                                                          764 nsec
                                                         1137 nsec
                                                          774 nsec
>Caller process: shared memory stats
            : 1486
5: 514
```

Εικόνα 2: Η επίδραση του αριθμού των καταχωρήσεων στο μέσο χρόνο αναμονής

6.3 Αριθμός διεργασιών

Σε αυτήν την ενδεικτική εκτέλεση, καταδεικνύουμε την επίδραση του αριθμού των διεργασιών στο μέσο χρόνο αναμονής μιας διεργασίας. Πραγματοποιούμε 2 εκτελέσεις, διατηρώντας σταθερό τον αριθμό καταχωρήσεων, επαναλήψεων και το ποσοστό readers/writers.

Περιμένουμε ότι ο αριθμός διεργασιών είναι ανάλογος με τον μέσο χρόνο αναμονής. Αυτό είναι εύλογο, διότι όσο περισσότερες διεργασίες έχουμε, τόσο περισσότερες συνολικές λειτουργίες ανάγνωσης/εγγραφής πραγματοποιούνται, επομένως αυξάνονται τα συνολικά αιτήματα για δέσμευση των πόρων από όλες τις διεργασίες. Συνεπώς, περισσότερες δεσμεύσεις πόρων συνεπάγονται μεγαλύτερους μέσους χρόνους αναμονής, εφόσον κάθε διεργασία πραγματοποιέι περίπου τον ίδιο αριθμό αναγνώσεων/εγγραφών. Τα αποτελέσματα φαίνονται στην εικόνα 6.3.

```
os_proj1>./coordinator 500 10 100 75/
                                                                                               Total Entries: 500
                                                                                               Peers: 1000
Total Entries: 500
                                                                                               Loops: 100
Peers: 10
                                                                                               Reader/Writer ratio: 75%
Loops: 100
Reader/Writer ratio: 75%
                                                                                               >Child process stats:
                                                                                              PID: 9958, Reads: 83 , miles: 17 , Average time: PID: 9960, Reads: 67 , miles: 33 , Average time: PID: 9982, Reads: 74 , miles: 26 , Average time: PID: 9976, Reads: 77 , miles: 23 , Average time: PID: 9967, Reads: 76 , miles: 24 , Average time:
                                                                                                                                                                   14872 nsec
>Child process stats:
                                                                                                                                                                   11194 nsec
     9945, Reads: 75 , 8
9950, Reads: 73 , 8
                                                                    826 nsec
                                                                                                                                                                   19157 nsec
                                                                    2720 nsec
                                                                                               PID: 9976, Reads: 77 , writes:
PID: 9967, Reads: 76 , writes:
                                                                                                                                                                   23530 nsec
                                                                     825 nsec
                                                                                                                                                                   12289 nsec
                                                                     873 nsec
                                                                                               [... 990 processes skipped for showcase purposes ...]
                                                                     839 nsec
                                                                                               22 , Average time:
22 , Average time:
26 , Average time:
                                                                                                                                                                    17729 nsec
                                                                    3153 nsec
                                                                                                                                                                    12931 nsec
                                                                     836 nsec
                                                                                                                                                                    13632 nsec
                                                                    1116 nsec
     9943, Reads: 73,
9947, Reads: 74,
                                                                                                                                                                    15693 nsec
                                                                    6755 nsec
                                                                                                                                                                   28451 nsec
                                                                     837 nsec
                                                                                               >Caller process: shared memory stats
>Caller process: shared memory stats
Total Reads : 758
                                                                                               Total
                                                                                                               : 24980
Total
               : 242
```

Εικόνα 3: Η επίδραση του αριθμού των διεργασιών στο μέσο χρόνο αναμονής κάθε διεργασίας

6.4 Αριθμός επαναλήψεων

Σε αυτήν την ενδεικτική εκτέλεση, καταδεικνύουμε την επίδραση του αριθμού των επαναλήψεων στο μέσο χρόνο αναμονής μιας διεργασίας. Πραγματοποιούμε 2 εκτελέσεις, διατηρώντας σταθερό τον αριθμό καταχωρήσεων, διεργασιών και το ποσοστό readers/writers.

Περιμένουμε ότι ο αριθμός των επαναλήψεων έχει αμελητέα επίδραση στον μέσο χρόνο αναμονής. Αυτό συμβαίνει δίοτι, αφού αυξάνονται οι συνολικές λειτουργίες ανάγνωσης/εγγραφής από όλες τις διεργασίες, αυξάνεται ο συνολικός χρόνος αναμονής (δηλ. ο αριθμητής), καθώς και ο συνολικός αριθμός αναγνώσεων/εγγραφών της κάθε διεργασίας (δηλ. ο παρονομαστής). Επομένως, ο μέσος χρόνος παραμένει (σχεδόν) αμετάβλητος. Οι συλλογισμοί αυτοί επιβεβαιώνονται και από τα αποτελέσματα της εικόνας 6.4.

```
os_proj1>./coordinator 500 10 1000 75
Total Entries: 500
Peers: 10
Loops: 1000
 Reader/Writer ratio: 75%
                                                     252, Average time:
261, Average time:
261, Average time:
243, Average time:
244, Average time:
275, Average time:
257, Average time:
257, Average time:
257, Average time:
        11461,
                                                                                            2542 nsec
        11467,
                                                                                            2260 nsec
                                                                                            2554 nsec
       11460,
                                743,
                                773,
                                                                                            2345 nsec
>Caller process: shared memory stats
                 s : 7443
                                                  os_proj1>./coordinator 500 10 10000 75
Total Entries: 500
Peers: 10
Loops: 10000
Reader/Writer ratio: 75%
 >Child process stats:
                                                       2432, Average time:
2509, Average time:
2460, Average time:
2477, Average time:
2528, Average time:
2462, Average time:
        11478,
                                7540,
                                                                                               2840 nsec
        11481,
                                                                                               2657 nsec
                                                       2469, Average time:
2426, Average time:
2507, Average time:
2474, Average time:
                                                                                               2748 nsec
                                                                                               2780 nsec
       11480,
                                                                                               2898 nsec
>Caller process: shared memory stats
                    : 75256
: 24744
```

Ειχόνα 4: Η αμελητέα επίδραση των επαναλήψεων στο μέσο χρόνο αναμονής